

VIEŠOSIOS POLITIKOS IR VADYBOS INSTITUTAS
PUBLIC POLICY AND MANAGEMENT INSTITUTE

**2007–2013 M. LAIKOTARPIO ES PARAMOS
ADMINISTRAVIMO TVARKOS
OPTIMIZAVIMO ATASKAITA**

Atlikta Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu.
Projektą finansuoja Lietuvos Respublika. Projektą iš dalies remia Europos Sąjunga

Projektą finansuoja Lietuvos Respublika. Projektą iš dalies remia Europos Sąjunga.
Atlikta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu.

Projektą vykdo

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos
Europos Sąjungos paramos koordinavimo skyrius
A. Volano 2/7, LT-01516 Vilnius
Tel. (5) 219 1176, (5) 219 1177
www.smm.lt/es_parama

Tyrimą atliko

VŠĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas
Lukiškių g. 5-303, LT-01108 Vilnius
Tel. (5) 262 0338, el. p. info@vpvi.lt
www.vpvi.lt

Tyrimo vykdytojas prisiima atsakomybę už ataskaitos turinį ir kalbą.

© Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, 2007

Įvadas	2
1. Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos administravimo sistema	4
1.1. ES struktūrinių fondų administravimo sistema programų lygmenyje	5
1.2. Tarpinės ir įgyvendinančiųjų institucijų vykdomų paramos švietimui ir mokslui administravimo veiksmų koordinavimas	7
1.3. Projektų, finansuojamų pagal Švietimo ir mokslo kuruojamas sritis, planavimas ir įgyvendinimas	9
2. ES struktūrinių fondų techninės paramos naudojimas 2007–2013 m. (institucijų, administruojančių kelias veiksmų programas, atveju)	12
2.1. Techninės paramos lėšų paskirstymas pagal veiksmų programas ir investicijų kodus	12
2.2. Veiksmų programų administravimo išlaidų, susijusių su atitinkamų veiksmų programų įgyvendinimu, atskyrimo galimybės Švietimo ir mokslo ministerijoje įvertinimas	16
2.2.1. 85 investicijų kodas “Rengimas, įgyvendinimas, stebėseną ir tikrinimas”	16
2.2.2. 86 investicijų kodas “Vertinimas ir studijos; informacija ir komunikacija”	18
2.3. Išvados ir pasiūlymai dėl Švietimo ir mokslo ministerijos lėšų naudojimo 2007–2013 metais	19
3. Paramos schema profesinio mokymo programoms finansuoti	20
3.1. Paramos schemos apžvalga	21
3.2. Remiamų mokymo programų nustatymas	21
3.3. Galimi pareiškėjai	22
3.4. Projekto ciklas	22
3.5. Tinkamos išlaidos	23
3.6. Paramos lėšų išmokėjimas	25
3.7. Projektų priežiūra ir kontrolė	25
Priedas: Pasiūlymai dėl projektų, įgyvendinamų planavimo (ilgalaikio finansavimo) būdu, ciklo	26

Pagal 2006 m. kovo 9 d. tarp Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir VŠĮ Viešosios politikos ir vadybos instituto pasirašytą paslaugų teikimo sutartį Nr. SUT-174 yra teikiamos vertinimo paslaugos, kurių metu siekiama įvertinti 2004-2006 m. programavimo laikotarpio ES struktūrinės paramos panaudojimo patirtį, ES struktūrinių fondų paramos įtaką švietimui ir mokslui bei esamus ir prognozuojamus pokyčius šiose srityse, taip pat 2007-2013 m. programavimo periodo iššūkius teikiant ES struktūrinę paramą švietimo ir mokslo sektoriaus projektams.

Vienas iš techninėje užduotyje, pagal kurią yra teikiamos aukščiau paminėtos paslaugos, nurodytų uždavinių yra įvertinti pirmojo programavimo laikotarpio ES struktūrinių fondų paramos švietimui ir mokslui administravimo patirtį, kad būtų geriau pasiruošta paramos administravimui nauju programavimo laikotarpiu (2007-2013 m.). Siekiant šio uždavinio, parengtos dvi vertinimo ataskaitos – pirmojo programavimo laikotarpio ES struktūrinių fondų paramos švietimui ir mokslui administravimo patirties vertinimo ataskaita ir ši 2007-2013 m. laikotarpio ES paramos administravimo tvarkos optimizavimo ataskaita.

Pirmojo programavimo laikotarpio ES struktūrinių fondų paramos švietimui ir mokslui administravimo patirties vertinimo ataskaitoje (vertinimo ataskaita Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtinta 2007 m. sausio mėn.) didžiausias dėmesys skiriamas identifikuoti pagrindines problemas, trukdančias efektyviai panaudoti ES struktūrinių fondų lėšas, bei pateikti pasiūlymus dėl 2004-2006 m. ES struktūrinės paramos lėšų administravimo sistemos patobulinimo, siekiant ją supaprastinti bei padaryti "draugiškesnę" vartotojui.

2007-2013 m. laikotarpio ES paramos administravimo tvarkos optimizavimo ataskaitoje didžiausias dėmesys skiriamas pateikti pasiūlymams dėl identifikuotų problemų sprendimo rengiantis įgyvendinti 2007–2013 m. periodo veiksmų programas (atsižvelgiant į bendrą kuriamą 2007-2013 m. struktūrinės paramos administravimo tvarką).

Rengiant 2007–2013 m. laikotarpio ES paramos administravimo tvarkos optimizavimo ataskaitą, administravimo sistemos vertinimas buvo išskirtas į tris pagrindines dalis (1 lentelė): 2007–2013 m. ES struktūrinių fondų finansuojamų veiksmų programų administravimo sistema, ES struktūrinių fondų techninės paramos naudojimas 2007–2013 m. bei konkretaus atvejo analizė ir pasiūlymai dėl paramos schemos Švietimo ir mokslo ministerijos kuruojamoje srityje.

1 lentelė

2007–2013 m. ES struktūrinių fondų finansuojamų veiksmų programų administravimo sistema:

2007–2013 m. veiksmų programų administravimo institucinės sąrangos bei administravimo tvarkos vertinimas, siekiant įvertinti ar nauja tvarka sudarys prielaidas išspręsti problemas su kuriomis buvo susidurta įgyvendinant 2004–2006 m. BPD. Analizė atliekama remiantis pirmojo programavimo laikotarpio ES struktūrinių fondų paramos švietimui ir mokslui administravimo patirties (administravimo problemų) vertinimo ataskaita bei rengiama 2007–2013 m. veiksmų programų administravimo tvarka ir apima šiuos pagrindinius aspektus:

- Bendra veiksmų programų administravimo sistema – vadovaujančiosios institucijos tarpinėms ir įgyvendinančiosioms institucijoms deleguojamos funkcijos ir atsakomybė, veiksmų programų administravimas prioritetų ir projektų lygmenyje ir t.t.
- Projektų administravimo procedūros (pirmiausia – ESF projektų) – veiksmų programų administravimo tvarkoje planuojami nustatyti reikalavimai dėl projektų įgyvendinimo ataskaitų, mokėjimo prašymų, paramos sutarčių, projektų priežiūros procedūrų ir t.t.

ES struktūrinių fondų techninės paramos lėšų naudojimas 2007–2013 m:

ES struktūrinių fondų techninės paramos panaudojimas institucijose, administruojančiose kelias veiksmų programas.

Konkrečiau atvejo analizė, pasiūlymai dėl paramos schemos Švietimo ir mokslo ministerijos kuruojamoje srityje:

Atsižvelgiant į pirmojo programavimo laikotarpio ES struktūrinių fondų paramos švietimui ir mokslui administravimo patirties (administravimo problemų) vertinimo ataskaitoje pateiktą rekomendaciją parengti programas, kurios būtų įgyvendinamos standartizuotų projektų (naudojant standartizuotus dokumentus), pateikiami pasiūlymai dėl standartizuotos paramos schemos sukūrimo (Paramos schema profesinio mokymo programoms finansuoti).

Rengiant šią vertinimo ataskaitą buvo atlikta gili ES struktūrinių fondų paramą reglamentuojančių dokumentų bei jų projektų analizė, interviu su atsakingomis institucijomis, konkrečių atvejų nagrinėjimas, paramą administruojančių institucijų anketinė apklausa, taikomi kiti vertinimo metodai. Rengiant ataskaitą taip pat buvo remiamasi ekspertinio vertinimo rezultatais bei pirmojo programavimo laikotarpio ES struktūrinių fondų paramos švietimui ir mokslui administravimo patirties vertinimo ataskaita.

1. LIETUVOS 2007–2013 M. STRUKTŪRINĖS PARAMOS VEIKSMŲ PROGRAMŲ ADMINISTRAVIMO SISTEMA

Šioje vertinimo ataskaitos dalyje yra atliekamas kuriamos Lietuvos 2007–2013 m. veiksmų programų administravimo institucinės sąrangos bei administravimo tvarkos vertinimas, siekiant įvertinti, ar nauja tvarka sudarys prielaidas išspręsti problemas su kuriomis buvo susidurta įgyvendinant Lietuvos 2004–2006 m. bendrąjį programavimo dokumentą (toliau vadinama – 2004–2006 m. BPD). Analizė atliekama remiantis Pirmojo programavimo laikotarpio ES struktūrinių fondų paramos švietimui ir mokslui administravimo patirties (administravimo problemų) vertinimo ataskaita (toliau vadinama – 2004–2006 m. periodo vertinimo ataskaita) (šioje ataskaitoje identifikuotomis problemomis bei pateiktomis rekomendacijomis dėl jų sprendimo), analizės struktūra išlieka ta pati, kaip ir aukščiau paminėtoje vertinimo ataskaitoje:

- ES struktūrinių fondų administravimo sistema programos lygmenyje;
- tarpinės ir įgyvendinančiųjų institucijų vykdomos paramos švietimui ir mokslui administravimo funkcijos;
- projektų, finansuojamų pagal Švietimo ir mokslo ministerijos kuruojamas sritis, įgyvendinimas.

Būtina pažymėti, jog 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos administravimą šiuo metu reglamentuoja vienintelis teisės aktas – 2006 m. kovo 14 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 252 “Dėl atsakomybės už Europos Sąjungos 2007–2013 metų struktūrinės paramos, gaunamos pagal Europos Sąjungos sanglaudos politikos konvergencijos tikslą, administravimą paskirstymo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės Europos Sąjungos struktūrinės paramos komiteto 2004–2006 metų ir 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos klausimams spręsti sudarymo” (toliau vadinama – LRV nutarimas dėl 2007–2013 m. struktūrinės paramos administravimo), kuriuo yra patvirtinta atsakomybės už Europos Sąjungos 2007–2013 metų struktūrinės paramos, gaunamos pagal Europos Sąjungos sanglaudos politikos konvergencijos tikslą, administravimą ir funkcijų paskirstymo principinė schema. Aukščiau minėtame Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime yra pateikiamos tik labai bendros ES struktūrinės paramos administravimo sistemos nuostatos, atsižvelgiant į tai, siekiant pateikti gilesnį požiūrį į kuriamą ES struktūrinių fondų administravimo sistemą, rengiant šią vertinimo ataskaitą, kur įmanoma, taip pat nagrinėjamos ir nuostatos, kurios galėtų būti įtvirtintos atsakomybės ir funkcijų paskirstymo tarp institucijų, įgyvendinant Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją ir veiksmų programas, taisyklėse (toliau vadinama – atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklės). Pastarosios taisyklės ataskaitos rengimo metu nebuvo formaliai parengtos ir/ar patvirtintos, kas ženkliai apribojo kuriamos

ES struktūrinių fondų valdymo ir kontrolės sistemos analizės galimybes.

1.1. ES struktūrinių fondų administravimo sistema programų lygmenyje

Rengiant atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisykles, ES paramą administruojančios institucijas numatoma išskirti į du tipus:

1. Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijos (toliau vadinama – strategija) ir veiksmų programų įgyvendinimo **planavimo ir koordinavimo institucijos**, kurios planuos ir derins finansuojamus veiksmus, priims sprendimus dėl jų įgyvendinimo, užtikrins savalaikį ES struktūrinės paramos lėšų įsisavinimą. Planavimo ir koordinavimo institucijos: koordinuojančioji institucija, atsakinga už ES struktūrinės paramos planavimą ir koordinavimą valstybės lygiu (strategijos ir veiksmų programų derinimas su Europos Komisija, veiksmų programų priedų rengimo organizavimas, ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos kūrimas, jos veikimo priežiūra ir tobulinimas, ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemą reglamentuojančių teisės aktų (atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklių, veiksmų programų įgyvendinimo taisyklių) ir jų pakeitimų rengimas, ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos aprašymo rengimas ir teikimas Europos Komisijai, ES struktūrinės paramos informacinės sistemos kūrimas ir plėtra, strategijos ir veiksmų programų vertinimas ir kt.), tarpinės institucijos (ministerijos), pagal kompetenciją atsakingos už ES struktūrinės paramos koordinavimą veiksmų programų lygiu (pasiūlymų dėl strategijos, veiksmų programų, veiksmų programų priedų ir veiksmų programų įgyvendinimo taisyklių bei jas detalizuojančių dokumentų rengimo ir keitimo teikimas, planavimas, kuriems tarpinių institucijų strateginių veiklos planų tikslams ir programoms bus naudojamos ES struktūrinės paramos lėšos bei kokia ES struktūrinės paramos lėšų dalis bus naudojama ilgalaikio projektų planavimo būdu ir kokia – konkurso būdu, sprendimų dėl projektų finansavimo priėmimas, dalyvavimas veiksmų programų vertinime, viešiniame ir stebėsenoje ir kt.), savivaldybės ir regionų plėtros tarybos, atsakingos už ES struktūrinės paramos koordinavimą regionų lygiu (iš esmės – projektų srauto generavimą, konkrečių projektų identifikavimą) tam tikrais atvejais, kai joms ši kompetencija bus deleguota.

2. Veiksmų programų **valdymo ir kontrolės sistemos institucijos**, steigiamos vadovaujantis reglamento (EB) Nr. 1083/2006 59 straipsniu, kurios turės užtikrinti veiksmų programų įgyvendinimo veiksmingumą ir teisingumą. Veiksmų programų valdymo ir kontrolės sistemos institucijos: vadovaujančioji institucija (veiksmų programų administravimas, veiksmų programų įgyvendinimo taisyklės detalizuojančių dokumentų rengimas ir tvirtinimas, metodinių nurodymų įgyvendinančiosioms institucijoms teikimas, tarpinėms ir įgyvendinančiosioms institucijoms deleguotų funkcijų kontrolė), įgyvendinančiosios institucijos (faktinis didžiosios dalies minėtame reglamente vadovaujančiai institucijai priskirtų funkcijų vykdymas, tuo tikslu vykdant tokią veiklą kaip kvietimų teikti paraiškas skelbimas (tarpinių institucijų nustatyta tvarka), projektų rengėjų bei vykdytojų konsultavimas, paraiškų vertinimas, paramos sutarčių rengimas ir sudarymas, projektų priežiūra ir kontrolė, projektų patikros vietoje,

mokėjimų prašymų tikrinimas ir tvirtinimas, paramos lėšų išmokėjimo inicijavimas ir kt.), tvirtinanti institucija, institucija, priimanti mokėjimus iš Europos Komisijos ir išmokanti paramos gavėjams, bei audito institucija.

Pastebėjimai dėl bendros veiksmų programų administravimo sistemos

Rengiamose atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklėse yra pakankamai aiškiai atskirtos vadovaujančiajai institucijai, tarpinėms institucijoms (ministerijoms) bei įgyvendinančiosioms institucijoms priskiriamos veiksmų programų administravimo funkcijos, bei įtvirtinama nuostata, kad vadovaujančioji institucija tiesiogiai deleguoja savo funkcijas įgyvendinančiosioms institucijoms bei atlieka joms deleguotų funkcijų kontrolę, kas atitinka 2004–2006 m. periodo vertinimo ataskaitos 1.1 dalyje pateiktą rekomendaciją. Švietimo ir mokslo ministerijai, dalyvaujant atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklių, veiksmų programų įgyvendinimo taisyklių bei šias taisykles detalizuojančių dokumentų rengime ir derinime, rekomenduojama stebėti, kad visuose dokumentuose (veiksmų programų įgyvendinimo taisyklėse bei jas detalizuojančiuose dokumentuose) būtų išlaikytas funkcijų atskyrimo bei deleguotų funkcijų kontrolės nuoseklumas nustatant konkrečių veiksmų programų administravimo funkcijų (informacijos teikimo ES struktūrinę paramą administruojančioms institucijoms, paramos lėšų išmokėjimo, išlaidų deklaravimo Europos Komisijai ir kt. funkcijų) vykdymo tvarką.

Taip pat būtina pažymėti, kad rengiant atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisykles yra atidžiai nagrinėjami vadovaujančiosios institucijos ir įgyvendinančiųjų institucijų tarpusavio santykiai; tačiau kartu svarbu deramą dėmesį skirti tarpinių institucijų ir įgyvendinančiųjų institucijų bendradarbiavimo nuostatomis. Efektyvus tarpinių institucijų ir įgyvendinančiųjų institucijų bendradarbiavimas yra būtina efektyvaus ES struktūrinės paramos panaudojimo sąlyga, kadangi:

- Blogai suplanuota parama ženkliai apsunkintų įgyvendinančiųjų institucijų atliekamas struktūrinės paramos (projektų) administravimo funkcijų vykdymą.
- Įgyvendinančiosios institucijos netinkamai atliekamos struktūrinės paramos administravimo funkcijos (pvz. vėluojančios paraiškų bei mokėjimo prašymų vertinimo ir tikrinimo procedūros ir pan.) ženkliai apsunkintų struktūrinių fondų finansuojamų projektų įgyvendinimą ir, tuo pačiu, galėtų sąlygoti ES struktūrinių fondų paramos lėšų praradimą dėl automatinio įsipareigojimų panaikinimo principo (toliau – N+2 (3) taisyklė) taikymo, sąlygotų sunkesnį projektų įgyvendinimą bei neigiamai įtakotų bendrą paramos efektyvumą.

Atsižvelgiant į tai, atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklėse yra būtina aiškiai apibrėžti tarpinių institucijų ir įgyvendinančiųjų institucijų bendradarbiavimo nuostatas. Papildomai tarpinių institucijų ir įgyvendinančiųjų institucijų bendradarbiavimas ir tarpusavio įsipareigojimai galėtų būti apibrėžti tarp šių institucijų sudaromose sutartyse dėl atitinkamų veiksmų programų prioritetų administravimo.

Paramos lėšų išmokėjimas projektų vykdytojams

Rengiant ES struktūrinės paramos administravimo tvarką, yra numatoma, kad ES struktūrinės paramos lėšos bus planuojamos tarpinių institucijų asignavimuose. Švietimo ir mokslo ministerijai, dalyvaujant veiksmų programų įgyvendinimo taisyklių rengime ir derinime, rekomenduojama stebėti, kad būtų nustatyta paprastesnė ir efektyvesnė nei įgyvendinant 2004–2006 m. BPD taikyta paramos lėšų išmokėjimo projekto vykdytojams tvarka (žr. 2004–2006 m. periodo vertinimo ataskaitos 1.3 dalį).

Atsižvelgiant į tai, kad už projektų išlaidų tinkamumo finansuoti patikrinimą yra atsakingos įgyvendinančios institucijos, įgyvendinančiajai institucijai galėtų būti deleguojamos visos paramos lėšų išmokėjimo (mokėjimo paraiškos teikimo Valstybės išdui) funkcijos. Tuo atveju, jei tarpinė institucija dalyvautų išmokant ES struktūrinės paramos lėšas, tarpinės institucijos atliekami įgyvendinančiosios institucijos pateiktų duomenų, reikalingų parengti mokėjimo paraišką Valstybės išdui, patikrinimo veiksmai neturėtų būti didesnės apimties nei išmokant valstybės biudžeto lėšas pagal įprastas iš nacionalinio biudžeto finansuojamas programas.

Taip pat, siekiant užtikrinti aiškią ES struktūrinės paramos lėšų apskaitą ir atskaitomybę, veiksmų programų įgyvendinimo taisyklėse turi būti nustatyta ne tik ES struktūrinės paramos lėšų išmokėjimo projektų vykdytojams tvarka, bet ir ES struktūrinės paramos lėšų apskaitos ir atsiskaitymo už panaudotą ES struktūrinę paramą tvarka bei su tuo susijusios tarpinės institucijos ir įgyvendinančiosios institucijos funkcijos bei atsakomybė.

1.2. Tarpinės ir įgyvendinančiųjų institucijų vykdomų paramos švietimui ir mokslui administravimo veiksmų koordinavimas

Tarpinei institucijai priskirtų veiksmų programų administravimo funkcijų vykdymo koordinavimas tarpinės institucijos viduje

Vienas pagrindinių tarpinės institucijos uždavinių, siekiant jai priskirtų veiksmų programų prioritetų įgyvendinimo efektyvumo (efektyvaus veiksmų programose bei kituose strateginiuose dokumentuose nustatytų tikslų siekimo), yra užtikrinti, kad paramos lėšos yra nukreipiamos projektams, kurie geriausiai atitinka tiek veiksmų programose (atitinkamuose veiksmų programų prioritetuose), tiek ir kituose susijusiuose strateginiuose dokumentuose nustatytus tikslus. Tokia tarpinės institucijos funkcija yra akcentuojama rengiamoje 2007–2013 m. ES paramos administravimo tvarkoje, tinkamą šios funkcijos vykdymą galima užtikrinti tik parengus kokybiškus investicinius planus (tiesioginio paramos skyrimo atveju) ir aiškiai apibrėžus prioritetus bei projektų vertinimo ir atrankos kriterijus (konkursinės procedūros atveju) (žr. 2004–2006 m. periodo vertinimo ataskaitos 2.1 dalį).

Įgyvendinant 2004–2006 m. BPD didžiausias darbo krūvis Švietimo ir mokslo ministerijai vykdant tarpinės institucijos funkcijas teko Švietimo ir mokslo ministerijos Europos Sąjungos paramos koordinavimo skyriui. 2007–2013 m. periodu tarpinei institucijai priskiriant iš esmės tik paramos planavimo ir koordinavimo funkcijas, efektyvus Švietimo ir mokslo ministerijos Europos Sąjungos paramos

koordinavimo skyriaus bendradarbiavimas su ministerijos padaliniais, atsakingais už atskirų švietimo ir mokslo politikos sričių formavimą bei įgyvendinimą, (toliau vadinama – Švietimo ir mokslo ministerijos “turinio” padaliniai) bei aktyvus pastarųjų padalinių dalyvavimas planuojant atitinkamų veiksmų programų prioritetų lėšas, nustatant aiškius paramos teikimo kriterijus bei atrenkant finansuojamus projektus bus būtinas, siekiant užtikrinti tinkamą tarpinei institucijai priskirtų funkcijų vykdymą. Būtina pažymėti, kad įgyvendinant 2004–2006 m. BPD, Švietimo ir mokslo ministerijos “turinio” padalinių dalyvavimas buvo nepakankamas (žr. 2004–2006 m. periodo vertinimo ataskaitos 2.1 dalį).

2007-2013 m. Švietimo ir mokslo ministerijos koordinuojami veiksmų programų prioritetai bus įgyvendinami pagal 8 programas (toliau vadinama – nacionalinės programos). 2007 m. vasario 9 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. ISAK-198 buvo sudarytos darbo grupės šioms nacionalinėms programoms parengti. Į darbo grupių sudėtį yra įtraukti Švietimo ir mokslo ministerijos “turinio” padalinių, Europos Sąjungos paramos koordinavimo skyriaus bei kitų susijusių institucijų atstovai. Siekiant tinkamai koordinuoti nacionalinių programų įgyvendinimą bei tinkamai atlikti tarpinei institucijai pavestas veiksmų programų prioritetų planavimo ir koordinavimo funkcijas, šios darbo grupės (prireikus pakoregavus jų sudėtį) galėtų būti išsaugotos ir po nacionalinių programų patvirtinimo, darbo grupėms (nacionalinių programų valdymo komitetams) galėtų būti pavestos tokios nacionalinių programų įgyvendinimo valdymo ir priežiūros funkcijos:

- Nacionalinių programų įgyvendinimo stebėseną, prireikus, pasiūlymų dėl nacionalinių programų pakeitimo teikimas.
- Rekomendacijų teikimas dėl kvietimų teikti paraiškas sąlygų nustatymo taikant konkursinę procedūrą (prioritetai, finansuotinos veiklos, projektų vertinimo kriterijai), rekomendacijų dėl paramos lėšų, skiriamų atitinkamam kvietimui teikti paraiškas, sumos teikimas.
- Rekomendacijų dėl projektų atrankos ir paramos skyrimo teikimas taikant konkursinę procedūrą (iš esmės atitiktų 2004–2006 m. BPD projektų atrankos komitetų funkciją).
- Rekomendacijų dėl projektų planavimo (projektų finansuotinių veiklų bei etapų nustatymas ir pan.) ir finansavimo (projektams ar jų etapams numatomos sumos) teikimas taikant projektų atranką planavimo būdu.
- Geros praktikos pavyzdžių bei trūkumų, įgyvendinant pagal nacionalines programas finansuojamus projektus, nustatymas, sukauptos patirties panaudojimas nustatant naujų kvietimų teikti paraiškas sąlygas bei teikiant rekomendacijas dėl projektų atrankos.

Tarpinės institucijos ir įgyvendinančiosios institucijos veiksmų programų administravimo veiksmų koordinavimas

Siekiant užtikrinti efektyvų ir subalansuotą paramos lėšų įsisavinimą bei išvengti ES struktūrinės paramos lėšų praradimo dėl N+2 (3) taisyklės taikymo, tarpinėms institucijoms kartu su įgyvendinančiosiomis institucijomis pradedant įgyvendinti veiksmų programas (2007 metais) būtų tikslinga sudaryti 2007-2013 m. veiksmų programų lėšų įsisavinimo strategiją, kurioje būtų nustatyta:

- Daugiamečiai kvietimų teikti paraiškas (tarp jų ir projektai, kuriuos numatoma įgyvendinti pagal ilgalaikio projektų

planavimo būdą) bei paramos sutarčių sudarymo planai, kuriuose būtų nustatoma atitinkamais metais planuojamų paskirstyti ES struktūrinės paramos lėšų suma bei atitinkamais metais numatomi skelbti kvietimai teikti paraiškas.

- Veiksmų programų prioritetų įgyvendinimo ir paramos lėšų išmokėjimo planai (nustatomi atsižvelgiant į numatomas pasirašyti paramos sutartis bei numatomą projektų įgyvendinimo trukmę).

Įgyvendinant 2004–2006 m. BPD nebuvo tinkamai planuojamas kvietimų teikti paraiškas skelbimų laikas (didelė dalis kvietimų teikti paraiškas buvo skelbiama vienu metu), kas sąlygojo didelį tiek paraiškų priėmimo, tiek ir kitų projekto etapų cikliškumą, įgyvendinančiųjų institucijų darbuotojams tenkančio darbo krūvio svyravimą bei mažino įgyvendinančiųjų institucijų darbo efektyvumą (žr. 2004–2006 m. periodo vertinimo ataskaitos 2.2 dalį). Siekiant subalansuoti įgyvendinančiosioms institucijoms tenkantį darbo krūvį bei sudaryti sąlygas geriau planuoti savo darbą, tarpinėms institucijoms kartu su įgyvendinančiomis institucijomis rekomenduojama rengti metinius kvietimų teikti paraiškas planus bei efektyviai planuoti kitus veiksmų programų įgyvendinimo veiksmus. Būtina pažymėti, kad įgyvendinant 2007-2013 m. veiksmų programas įgyvendinančiosios institucijos (Europos socialinio fondo agentūra ir Centrinė projektų valdymo agentūra) dirbs su didesniu skaičiumi tarpinių institucijų nei įgyvendinant 2004-2006 m. BPD, dėl ko veiksmų koordinavimo poreikis tarp tarpinių institucijų ir įgyvendinančiųjų institucijų dar padidės.

1.3. Projektų, finansuojamų pagal Švietimo ir mokslo ministerijos kuruojamas sritis, planavimas ir įgyvendinimas

Gairių pareiškėjams rengimas (konkursinės procedūros atveju)

Šiuo metu dar nėra apibrėžta, kam bus priskirta atsakomybė dėl gairių pareiškėjams rengimo. Atsižvelgiant į 2004-2006 m. BPD įgyvendinimo patirtį (žr. 2004–2006 m. laikotarpio vertinimo ataskaitos 2.2 dalį), akivaizdu, kad siekiant užtikrinti teikiamos paramos efektyvų planavimą bei finansuojamų projektų įgyvendinamumą yra būtina į gairių pareiškėjams rengimo procesą įtraukti tiek tarpinę instituciją, tiek įgyvendinančiąją instituciją ir užtikrinti efektyvų šių institucijų bendradarbiavimą viso gairių pareiškėjams rengimo ir tvirtinimo proceso metu:

- Tarpinei institucijai priskirti atsakomybę už nuostatų, susijusių su paramos teikimo strateginiais tikslais, nustatymą: paramos prioritetai bei tikslai, tikslus finansuotinių veiklų apibrėžimas, aiškūs ir objektyvūs projektų vertinimo kriterijai.
- Įgyvendinančiajai institucijai priskirti atsakomybę už techninių paraiškų teikimo ir vertinimo bei projektų įgyvendinimo aspektų nustatymą: paraiškos forma, detalūs reikalavimai tinkamoms išlaidoms (detalizuojantys nacionalines išlaidų tinkamumo taisykles), detalūs reikalavimai projekto įgyvendinimo grafiko sudarymui, projekto įgyvendinimo ataskaitų bei mokėjimų prašymų formos, paramos sutarties projektas, kitos nuostatos, susijusios su techniniais paraiškų teikimo bei projektų įgyvendinimo aspektais.

Siekiant užtikrinti smulkių ESF projektų rengimo ir įgyvendinimo dokumentacijos paprastumą, greitą ir objektyvią paraiškų atranką bei paprastą projektų įgyvendinimą, rekomenduojama rengti siauresnius, specializuotus kvietimus teikti paraiškas bei parengti programas, kurios būtų įgyvendinamos standartizuotų projektų (naudojant standartizuotus dokumentus) (taip pat žr. 2004-2006 m. periodo vertinimo ataskaitos 2.1 ir 3.1 dalis bei šios ataskaitos 3 dalį).

Projektų atranka planavimo būdu

Paramos lėšas skiriant planavimo būdu atrinktiems projektams, tinkamą jų kokybę ir parengtumą įgyvendinti bei efektyvų projektams rengti skiriamų išteklių panaudojimą padėtų užtikrinti geresnis paramos skyrimo strateginis planavimas, projektų atranką ir paramos lėšų projektams skyrimą išskaidant į kelis etapus (žr. 2004-2006 m. periodo vertinimo ataskaitos 3.1 dalį):

- Atrinkama projekto idėja ir projektams įgyvendinti rezervuojamos veiksmų programos/-ų lėšos (finansuoti projektai identifikuojami nacionalinėse programose).
- Tuo atveju, jei projektai neturi parengtų detalių techninių įgyvendinimo dokumentų, šiems dokumentams parengti skiriamos ES paramos lėšos (finansuojamas pirmasis projekto etapas); techninių dokumentų rengimo metu projektų vykdytojus galėtų konsultuoti (tačiau ne atlikti už juos darbus!) įgyvendinančiosios institucijos, projektų turinys turėtų būti derinamas su tarpine institucija (jos "turinio" padaliniais).
- Paramos lėšos paties projekto įgyvendinimui (antram etapui) būtų skiriamos tik pilnai parengtiems kokybiškiems projektams.

Šis principas taikytinas tiek infrastruktūros plėtros projektams (remiamiems ERPF), tiek einamosios veiklos projektams (remiamiems).

Pasiūlymai dėl projektų, įgyvendinamų planavimo būdu, ciklo pateikiami šios ataskaitos priede.

Paramos sutarčių sudarymas

Siekiant užtikrinti efektyvų projektų administravimą (pakankamą projektų lankstumą ir greitą paramos sutarčių pakeitimų derinimą), atsakomybės ir funkcijų padalinimo taisyklėse būtų tikslinga nustatyti, kad tarpinė institucija, priėmusi sprendimą dėl projektų finansavimo, įgaliotų įgyvendinančiąsias institucijas sudaryti dvišales paramos sutartis su projektų vykdytojais dėl paramos lėšų naudojimo. Tokiame įgaliojime tarpinė institucija galėtų nustatyti sąlygas, kuomet įgyvendinančioji institucija (esminius) paramos sutarties pakeitimus turėtų derinti su tarpine institucija (taip pat žr. 2004-2006 m. periodo vertinimo ataskaitos 1.2 dalį).

Už paramos sutarčių (tiek tipinės paramos sutarties formos, tiek konkrečių sutarčių projektų) parengimą būtų atsakinga įgyvendinančioji institucija. Rengiant paramos sutartis, siekiant užtikrinti projektų lankstumą, paramos sutartyse būtų tikslinga fiksuoti tik esmines projekto įgyvendinimo nuostatas ir, atsižvelgiant į projekto aplinkos pokyčius, projektų vykdytojams palikti daugiau laisvės koreguoti techninius projektų įgyvendinimo aspektus. Siekiant užtikrinti, kad paramos sutartis galėtų būti naudojama projekto valdymui, paramos sutartyse būtų tikslinga įtvirtinti konkrečias

nuostatas ("saugiklius"), kuriais būtų galima pasinaudoti tais atvejais, jei projektas reikšmingai nukryptų nuo įgyvendinimo grafiko, kiltų abejonių dėl tolesnio projekto įgyvendinimo tikslingumo ir pan. Visų pirma, tokie "saugikliai" būtų nukreipti finansinei paramos įsisavinimo spartai užtikrinti (taip pat žr. 2004-2006 m. periodo vertinimo ataskaitos 3.3 dalį), t.y. ateityje turėtų būti griežtesnės sankcijos už deklaruotas lėšų įsisavinimo spartos nesilaikymą.

Projektų administravimo ir kontrolės nuostatos

Teikiant pasiūlymus bei derinant administravimo taisykles, Švietimo ir mokslo ministerijai rekomenduojama stebėti, kad šiose taisyklėse būtų įtvirtinti pagrindiniai veiksnių programų administravimo principai, tačiau būtų palikta pakankamai laisvės atsižvelgiant į konkrečių projektų (tvirtinamų pagal atskirus kvietimus teikti paraiškas) specifiką adaptuoti mokėjimo prašymų, įgyvendinimo ataskaitų ir kitų dokumentų formas bei jų teikimo, kontrolės ir tvirtinimo procedūras. Minėtose taisyklėse bei šias taisykles detalizuojančiuose dokumentuose įgyvendinančiosioms institucijoms turėtų būti suteikta daugiau laisvės ir atsakomybės nustatyti konkrečias projektų kontrolės bei išlaidų tinkamumo patikrinimo ir užtikrinimo procedūras (pvz., vykdant atrankinius patikrinimus, kur įmanoma pereinant nuo *ex ante* prie *ex post* patikrinimų) (žr. 2004-2006 m. periodo vertinimo ataskaitos 3.2 bei 3.4 dalis).

Ekspertinių institucijų pritraukimas administruojant ES struktūrinės paramos lėšomis finansuojamus projektus

ES struktūrinių fondų (ypatingai Europos socialinio fondo) finansuojamų projektų turiniui įvertinti (tiek paraiškos vertinimo, tiek projekto įgyvendinimo metu) dažnai prireikia labai specifinių su atitinkama paramos sritimi susijusių žinių. Įgyvendinančiose institucijose sukaupti tokios ekspertinės žinias reikia tiek laiko, tiek ir papildomų žmogiškųjų bei finansinių išteklių; atsižvelgiant į tai, rekomenduotina įgyvendinančiosioms institucijoms palikti tas projektų priežiūros ir kontrolės funkcijas, kurios yra susijusios su projektų išlaidų tinkamumo patikrinimu, projektų įgyvendinimo grafiko laikymusi ir pan., o paraiškų bei projektų įgyvendinimo turinio vertinimui pasitelkti atitinkamas ekspertines struktūras (pvz. Profesinio mokymo metodikos centrą, Studijų kokybės vertinimo centrą, Lietuvos mokslo tarybą ir pan.), prireikus ekspertinių institucijų funkcijų vykdymą remiant iš ES struktūrinės paramos lėšų (atskirų ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų projektų).

2. STRUKTŪRINIŲ FONDŲ TECHINĖS PARAMOS NAUDOJIMAS 2007-2013 METAIS (INSTITUCIJŲ, ADMINISTRUOJANČIŲ KELIAS VEIKSMŲ PROGRAMAS, ATVEJU)

2.1. Techninės paramos lėšų paskirstymas pagal veiksmų programas ir investicijų kodus

2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999 46 straipsnio 2 dalyje yra nustatyta, jog techninės paramos veiksmai, iš esmės, turėtų būti planuojami kiekvienoje veiksmų programoje, taip pat papildomai techninės paramos veiksmai gali būti planuojami ir atskiroje specialiojoje techninės paramos veiksmų programoje. Visais atvejais kiekvienoje veiksmų programoje numatomos techninės paramos lėšos negali viršyti 4 proc. visų veiksmų programai skirtų lėšų. Tuo atveju, jei yra planuojama ir atskira techninės paramos veiksmų programa, bendra techninės paramos lėšų suma negali viršyti 4 proc. veiksmų programoms skirtų lėšų¹.

Rengiant Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją konvergencijos tikslui įgyvendinti bei pagal konvergencijos tikslą finansuojamas veiksmų programas, techninei paramai numatoma skirti 3 proc. visų struktūrinės paramos lėšų², iš jų 1,4 proc. yra numatoma techninės paramos veiksmų programoje ir 1,6 proc. – Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programoje, Ekonomikos augimo veiksmų programoje bei Sanglaudos skatinimo veiksmų programoje (toliau visos kartu vadinamos – teminės veiksmų programos) (2 lentelė).

¹ Tarybos reglamente (EB) Nr. 1083/2006 nėra nustatyta, kokia maksimali dalis nuo visų techninės paramos lėšų gali būti planuojama atskiroje specialiojoje techninės paramos veiksmų programoje. Atsižvelgiant į tai, kad aukščiau minėtame reglamente yra nustatyta, kad techninės paramos veiksmai, iš esmės, turi būti planuojami kiekvienoje veiksmų programoje, o specialioji techninės paramos veiksmų programa gali tik papildyti kiekvienoje veiksmų programoje planuojamas techninės paramos veiklas, Europos Komisija laikosi pozicijos, kad specialiojoje techninės paramos veiksmų programoje planuojamos lėšos negali viršyti 50 proc. visų techninės paramos lėšų.

² Preliminarios Europos Sąjungos 2007–2013 metų struktūrinės paramos, gaunamos pagal Europos Sąjungos sanglaudos politikos konvergencijos tikslą, lėšų paskirstymo tarp veiksmų programų, jų prioritetų ir intervencinių sričių proporcijos, kurioms buvo pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 252.

2 lentelė

Techninės paramos lėšų paskirstymas pagal veiksmų programas

Veiksmų programa	Dalis nuo visų konvergencijos tikslo veiksmų programoms skirtų struktūrinių fondų lėšų (proc.)	Dalis nuo visų techninės paramos lėšų (proc.)	Dalis nuo veiksmų programai skirtų struktūrinių fondų lėšų (proc.)
Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa	0,3	10	2,174
Ekonomikos augimo veiksmų programa	0,65	21,67	1,422
Sanglaudos skatinimo veiksmų programa	0,65	21,67	1,663
Techninės paramos veiksmų programa	1,4	46,66	100
Viso:	3	100	

Remiantis 2006 m. Komisijos reglamento, nustatančio Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo, ir Europos Parlamento bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo, įgyvendinimo taisyklės, 2 priedo 1 lentelė, techninės paramos lėšos 2007–2013 m. pagal prioritetines sritis yra skirstomos pagal 2 kodus – 85 (Rengimas, įgyvendinimas, stebėseną ir tikrinimas) ir 86 (Vertinimas ir studijos; informacija ir komunikacija). Techninės paramos lėšos, skiriamos pagal 85 investicijų kodą, iš esmės atitinka BPD 5.1 priemonę "Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei (ERPF)", techninės paramos lėšos, skiriamos pagal 86 investicijų kodą – BPD 5.2 priemonę "Paramos viešumas ir vertinimas (ESF)". Informacija apie numatomą techninės paramos lėšų paskirstymą pagal investicijų kodus pateikiama 3 lentelėje.

3 lentelė

Techninės paramos lėšų paskirstymas pagal investicijų kodus

Veiksmų programa	Techninės paramos lėšos, viso (Lt)	Techninės paramos lėšos, skiriamos pagal 85 kodą (Lt)	85 kodo proc. dalis nuo visų tech. paramos lėšų	Techninės paramos lėšos, skiriamos pagal 86 kodą (Lt)	86 kodo proc. dalis nuo visų tech. paramos lėšų
Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa	82.568.545	66.054.838	80	16.513.707	20
Ekonomikos augimo veiksmų programa	182.083.591	145.666.873	80	36.416.718	20
Sanglaudos skatinimo veiksmų programa	182.083.591	145.666.873	80	36.416.718	20
Techninės paramos veiksmų programa	378.949.748	341.054.772	90	37.894.976	10
Techninės paramos lėšų, viso:	825.685.474	698.443.441	84,59	127.242.204	15,41

Teminėse veiksmų programose suplanuotos techninės paramos lėšos gali būti naudojamos tik veiksams, susijusiems su atitinkamos veiksmų programos administravimu. Didelė dalis struktūrinių fondų lėšas administruosiančių institucijų (Vadovaujančioji, Sertifikuojančioji ir Audito institucijos, 4 iš 8 tarpinių institucijų ir 2 iš 6 įgyvendinančiųjų institucijų) dalyvaus administruojant ne vieną, o kelias veiksmų programas³. Tikėtina, kad kelių veiksmų programų administravimo funkcijas atliks tie patys institucijų padaliniai ir darbuotojai, daugelis struktūrinės paramos administravimo veiksmų taip pat bus susiję ne su viena, o su keliomis veiksmų programomis (pvz. perkamos kelių veiksmų programų vertinimo paslaugos; viešinimo veiksmai, susiję su keliomis institucijos administruojamomis veiksmų programomis; bendra struktūrinių fondų informacinė sistema ir pan.). Taigi, tokiai institucijai norint pasinaudoti techninės paramos lėšomis, visas išlaidas reikėtų išskaidyti pagal kelias atskiras veiksmų programas. Kaip parodė patirtis, įgyta įgyvendinant 2004–2006 m. Europos Sąjungos paramos programas, toks funkcijų ir išlaidų išskaidymas ir tuo pačiu galimybė pasinaudoti techninės paramos lėšomis yra sudėtinga, o dažnai ir neįmanoma. Pažymėtina ir tai, kad reglamento Nr. 1083/2006 54 straipsnio 3 (b) dalyje yra nustatyta, kad vienas veiksmas (*angl. single operation*) vienu metu gali būti finansuojamas tik iš vienos veiksmų programos, taigi *pro rata* principas finansuojant vieną veiksmą (tas pačias išlaidas) iš kelių veiksmų programų negalėtų būti taikomas.

Sprendžiant aukščiau nurodytą problemą, suplanavus techninės paramos lėšų paskirstymą pagal institucijas (nustačius techninės paramos lėšų indikatyvius limitus), būtų tikslinga institucijoms, administruojančioms kelias veiksmų programas, techninės paramos lėšas skirti iš Techninės paramos veiksmų programos, o institucijoms, administruojančioms vieną veiksmų programą – iš atitinkamoje veiksmų programoje suplanuotų techninės paramos lėšų (turėtų būti siekiama, kad viena institucija techninę paramą gautų tik iš vienos veiksmų programos). Pasiūlymas dėl institucijoms skiriamų techninės paramos lėšų planavimo veiksmų programose pateikiamas 4 lentelėje.

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. kovo 14 d. nutarimas Nr. 252 "Dėl atsakomybės už Europos Sąjungos 2007–2013 metų struktūrinės paramos, gaunamos pagal Europos Sąjungos sanglaudos politikos konvergencijos tikslą, administravimą paskirstymo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės Europos Sąjungos struktūrinės paramos komiteto 2004–2006 metų ir 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos klausimams spręsti sudarymo".

4 lentelė

Pasiūlymai dėl veiksmų programas administruojančioms institucijoms skiriamų techninės paramos lėšų planavimo veiksmų programose

Veiksmų programa	Institucijos, finansuojamos iš atitinkamos veiksmų programos techninės paramos lėšų
Techninės paramos veiksmų programa	Vadovaujančioji institucija ⁴ , Sertifikuojančioji institucija ir Audito institucija ⁵ Tarpinės institucijos – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Vidaus reikalų ministerija ir Ūkio ministerija Įgyvendinančiosios institucijos – Centrinė projektų valdymo agentūra (toliau – CPVA) ir Lietuvos verslo paramos agentūra
Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa	Įgyvendinančioji institucija – Europos socialinio fondo agentūra (toliau – ESFA) ⁶
Ekonomikos augimo veiksmų programa	Tarpinės institucijos – Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Susisiekimo ministerija Įgyvendinančiosios institucijos – UAB “Investicijų ir verslo garantijos”, Transporto investicijų direkcija
Sanglaudos skatinimo veiksmų programa	Tarpinės institucijos – Aplinkos ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija Įgyvendinančiosios institucijos – Aplinkos projektų valdymo agentūra

Tuo atveju, jei Techninės paramos veiksmų programos lėšos būtų nepakankamos, o teminėse veiksmų programose numatytos techninės paramos lėšos nebūtų pilnai išnaudotos, institucijose, administruojančiose kelias veiksmų programas, turėtų būti įvertinta galimybė atskirti išlaidas, susijusias su atitinkamų veiksmų programų įgyvendinimu, ir teminių veiksmų programų techninės paramos lėšos turėtų būti skiriamos tik toms institucijoms, kuriose būtų įmanoma atskirti atskirų veiksmų programų administravimo išlaidas, taip pat šioms institucijoms skiriant ir Techninės paramos veiksmų programos lėšų išlaidoms, susijusioms su kelių veiksmų programų administravimu, apmokėti.

Veiksmų programų administravimo išlaidų, susijusių su atitinkamų veiksmų programų įgyvendinimu, atskyrimo galimybių Švietimo ir mokslo ministerijoje įvertinimas pateikiamas žemiau.

⁴ Vadovaujančiosios institucijos padaliniai, atsakingi už teminių veiksmų programų administravimą, galėtų būti finansuojami iš teminėse veiksmų programose planuojamų techninės paramos lėšų.

⁵ Vertinimo ataskaitos rengimo metu nebuvo paskirta Audito institucija bei tai, kokių kitų institucijų atliktais patikrinimais remsis Audito institucija rengdama kontrolės ataskaitas, todėl lentelėje pateikiamas tik preliminarus pasiūlymas.

⁶ Tikėtina, kad ESFA bus skirtos visos arba didžioji dalis Žmogiškųjų išteklių veiksmų programai skirtų techninės paramos lėšų (darant prielaidą, kad lėšos bus skiriamos remiantis panašiais kriterijais, kaip ir skirstant BPD 5.1 priemonės “Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei (ERPF)” lėšas).

2.2. Veiksmų programų administravimo išlaidų, susijusių su atitinkamų veiksmų programų įgyvendinimu, atskyrimo galimybės Švietimo ir mokslo ministerijoje įvertinimas

2.2.1. 85 investicijų kodas "Rengimas, įgyvendinimas, stebėseną ir tikrinimas"

Techninės paramos išlaidos pagal 85 investicijų kodą "Rengimas, įgyvendinimas, stebėseną ir tikrinimas" pirmiausia yra susijusios su paramą administruojančių institucijų darbuotojų darbo užmokesčiu bei su kitomis su darbuotojais susijusiomis išlaidomis (darbuotojų mokymo, darbo vietos įrengimo, komandiruočių ir kitos išlaidos). Taigi, techninės paramos išlaidos, patiriamos pagal 85 investicijų kodą, galėtų būti finansuojamos iš teminių veiksmų programų techninės paramos lėšų tik tuo atveju, jei veiksmų programas administruojančios institucijos darbuotojui būtų priskiriamos tik vienos veiksmų programos administravimo funkcijos.

Švietimo ir mokslo ministerija

Švietimo ir mokslo ministerijos Europos Sąjungos paramos koordinavimo skyriuje ir Buhalterinės apskaitos skyriuje (Buhalterinės apskaitos skyriuje nagrinėjami tik darbuotojai, kurių funkcijos yra susijusios su BPD administravimu) iš 17 darbuotojų penki (29 proc.) dirba tik su viena jiems priskirta BPD priemone⁷.

2007-2013 m. Švietimo ir mokslo ministerijos koordinuojami veiksmų programų prioritetai bus įgyvendinami pagal 8 nacionalines programas. Iš 8 nacionalinių programų, pagal kurias septynios nacionalinės programos bus finansuojamos iš kelių struktūrinių fondų veiksmų programų lėšų (viena programa – iš 3 veiksmų programų ir šešios – iš 2 veiksmų programų) ir tik viena nacionalinė programa bus finansuojama iš vienos veiksmų programos lėšų (žr. 5 lentelę), kas dar labiau apsunkintų galimybę Švietimo ir mokslo ministerijos darbuotojams priskirti tik vienos veiksmų programos administravimo funkcijas (ir tuo pačiu šių darbuotojų darbo užmokestį bei kitus susijusius kaštus finansuoti iš teminių veiksmų programų techninės paramos lėšų). Prognozuojama, kad su vienos konkrečios veiksmų programos administravimu dirbs tik trys (13,6 proc.) iš 22 darbuotojų, administruosiančių veiksmų programas⁸.

Atsižvelgiant į tai, iš teminių veiksmų programų Švietimo ir mokslo ministerijai skiriamos techninės paramos lėšos neturėtų sudaryti daugiau nei 13,6 proc. visų pagal 85 investicijų kodą skiriamų techninės paramos lėšų. Pažymėtina, kad aukščiau nurodyta iš teminių veiksmų programų galima skirti techninės paramos dalis būtų finansuojama iš kelių veiksmų programų lėšų, kas ženkliai padidintų techninės paramos projektų skaičių ir sąlygotų žymiai sudėtingesnį Švietimo ir mokslo ministerijai skirtų techninės paramos lėšų administravimą.

⁷ 2006 m. gruodžio mėn. duomenys.

⁸ Švietimo ir mokslo ministerijos apklausos duomenys

5 lentelė

Planuojamų Švietimo ir mokslo ministerijos nacionalinių programų sąrašas ir jų finansavimo šaltiniai (pagal veiksmų programas)

Nr.	Programos pavadinimas	Veiksmų programa
1.	Praktinio profesinio mokymo išteklių plėtros programa	Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa Sanglaudos skatinimo veiksmų programa
2.	Švietimo kokybės užtikrinimo programa	Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa Sanglaudos skatinimo veiksmų programa
3.	Nacionalinė studijų programa	Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa Sanglaudos skatinimo veiksmų programa
4.	Mokymo ir mokymosi veiksmingumo didinimo, atliepiančio rinkos poreikius, programa	Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa Sanglaudos skatinimo veiksmų programa
5.	Tyrėjų karjeros programa	Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa Ekonomikos augimo veiksmų programa
6.	Bendroji nacionalinė kompleksinė programa	Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa Ekonomikos augimo veiksmų programa Sanglaudos skatinimo veiksmų programa
7.	Bendroji nacionalinė mokslinių tyrimų bei mokslo ir verslo bendradarbiavimo programa	Ekonomikos augimo veiksmų programa
8.	Nacionalinė profesinio orientavimo programa	Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa Sanglaudos skatinimo veiksmų programa

Kitos institucijos

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje iš 14 darbuotojų, kurių visas darbo laikas yra skiriamas darbui, susijusiam su BPD administravimu ir/arba pasirengimu įgyvendinti veiksmų programas, 2007–2013 m. pakeisiančias BPD, 5 darbuotojai (35,7 proc.) vykdo funkcijas, susijusias su tik vieno BPD prioriteto priemonių administravimu ir/arba pasirengimu įgyvendinti tik vieną 2007–2013 m. veiksmų programą⁹.

Įgyvendinančiosios institucijos

Dėl didesnio paramą administruojančių darbuotojų skaičiaus įgyvendinančiosiose institucijose bei dėl įgyvendinančiajai institucijai priskiriamų funkcijų pobūdžio (techninės konkrečių projektų administravimo funkcijos), įgyvendinančiosioms institucijoms turėtų būti paprasčiau nei tarpinėms institucijoms daliai darbuotojų priskirti konkrečios veiksmų programos administravimo funkcijas (ir tokias išlaidas finansuoti iš teminių veiksmų programų techninės paramos lėšų).

⁹ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos apklausos duomenys

Pavyzdžiui, šiuo metu dalis CPVA paramos programų administravimo padalinių yra suskirstyta pagal administruojamas programas (struktūrinių fondų valdymo skyrius, PHARE ir ES specialiųjų programų valdymo skyrius, Europos ekonominės erdvės programų įgyvendinimo skyrius, Tarptautinių programų įgyvendinimo skyrius). Panašiai Europos Sąjungos paramos programų administravimo funkcijos yra paskirstytos ir ESFA, kurioje dalis Projektų administravimo departamento ir Projektų finansų valdymo departamento (didžiausių ESFA administracinių padalinių) darbuotojų yra suskirstyti pagal jų administruojamas paramos programas (BPD, Europos Bendrijų iniciatyva EQUAL ir Europos pabėgėlių fondas). Didžioji dalis įgyvendinančiųjų institucijų darbuotojų (išskyrus administracinių padalinių vadovus ir darbuotojus, atliekančius horizontalias projektų valdymo ir kontrolės funkcijas (viešieji pirkimai, kokybės kontrolės skyrius ir pan.)) administruoja projektus, finansuojamus pagal vieną konkrečią BPD priemonę.

2.2.2. 86 investicijų kodas "Vertinimas ir studijos; informacija ir komunikacija"

Vertinimas ir studijos

Švietimo ir mokslo ministerija iš BPD 5.2 priemonės "Programos viešumas ir vertinimas (ESF)" lėšų finansuoja 4 kompleksinių studijų parengimą. Visos 4 kompleksinės studijos yra susijusios su daugiau nei vienu BPD prioritetu ar daugiau nei viena 2007–2013 m. veiksmų programa (būtina paminėti ir tai, kad dalis kompleksinių studijų sudėtinių dalių buvo susijusios su konkrečių BPD priemonių vertinimu, pvz. BPD 2004–2006 m. 2.4 priemonės įtakos vertinimo ataskaita, BPD 2004–2006 m. 2.5 priemonės įtakos vertinimo ataskaita)¹⁰.

Atsižvelgiant į aukščiau paminėtą BPD įgyvendinimo patirtį bei į numatomą struktūrinių fondų veiksmų programų įgyvendinimą per nacionalines programas, galima prognozuoti, kad Švietimo ir mokslo ministerijos užsakomus vertinimus ir studijas finansuoti iš teminėse veiksmų programose numatytų techninės paramos lėšų būtų sudėtinga arba neįmanoma.

Informacija ir komunikacija

2005 m. sausio 1 d. – 2006 m. gruodžio 31 d. Švietimo ir mokslo ministerija (projekto vykdytojas) kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei ESFA (projekto partneriai) įgyvendino BPD 5.2 priemonės "Programos viešumas ir vertinimas (ESF)" finansuotą projektą "Techninė pagalba viešinant ES struktūrinių fondų paramą švietimo, mokslo ir socialinėje srityje".

Projekto įgyvendinimo metu buvo organizuoti 88 informaciniai renginiai potencialiems pareiškėjams, projektų vykdytojams ir kitoms tikslinėms grupėms, iš jų tik 15 informacinių renginių (17 proc.) buvo susiję su vienu konkrečiu BPD prioritetu, priemone ar kvietimu teikti paraiškas (6 lentelė).

¹⁰ Švietimo ir mokslo ministerijos apklausos duomenys

6 lentelė

Informaciniai renginiai, organizuoti pagal BPD projektą Nr. BPD04-ESF-5.2.1-01-04/0010 "Techninė pagalba viešinant ES struktūrinių fondų paramą švietimo, mokslo ir socialinėje srityje"

Institucija, organizavusi informacinius renginius	Informacinių renginių skaičius	Iš jų, informaciniai renginiai, susiję su vienu BPD prioritetu ¹¹
Švietimo ir mokslo ministerija	43	3
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	3	0
ESFA	42	12 ¹²
Viso:	88	15

Atsižvelgiant į tai, kad visos Švietimo ir mokslo ministerijos iš BPD 5.2 priemonės lėšų finansuotos kompleksinės studijos buvo susijusios su daugiau nei vienu BPD prioritetu, ir į tai, kad iš Švietimo ir mokslo ministerijos organizuotų informacinių renginių tik 7 proc. buvo susiję su vienu konkrečiu BPD prioritetu, iš teminių veiksmų programų Švietimo ir mokslo ministerijai skiriamos techninės paramos lėšos neturėtų sudaryti daugiau nei 3,5 proc. visų pagal 86 investicijų kodą skiriamų techninės paramos lėšų¹³. Pažymėtina, kad aukščiau nurodyta iš teminių veiksmų programų galima skirti techninės paramos dalis būtų finansuojama iš kelių veiksmų programų lėšų, kas ženkliai padidintų techninės paramos projektų skaičių ir sąlygotų žymiai sudėtingesnę Švietimo ir mokslo ministerijai skirtų techninės paramos lėšų administravimą.

2.3. Išvados ir pasiūlymai dėl Švietimo ir mokslo ministerijos techninės paramos lėšų naudojimo 2007–2013 metais

Atsižvelgiant į ataskaitos 2.2 dalyje pateiktas išvadas dėl veiksmų programų administravimo išlaidų, susijusių su atitinkamų veiksmų programų įgyvendinimu, atskyrimo galimybe, darytina išvada, kad iš teminių veiksmų programų Švietimo ir mokslo ministerijai skiriamos techninės paramos lėšos neturėtų sudaryti daugiau nei 12 proc.¹⁴ visų skiriamų techninės paramos lėšų.

Atsižvelgiant į tai, kad Švietimo ir mokslo ministerija dalyvauja administruojant visas 3 temines veiksmų programas, į tai, kad vienos konkrečios veiksmų programos administravimui galėtų būti priskirta tik nedidelė dalis visų tinkamų techninės paramos išlaidų, bei į tai, kad

¹¹ Švietimo ir mokslo ministerijos apklausos duomenys

¹² Informaciniai renginiai, susiję su viena BPD priemone arba vienu kvietimu teikti paraiškas

¹³ Darant prielaidą, kad vertinimui ir studijoms bei informacijai ir komunikacijai techninės paramos lėšos bus skiriamos lygiomis dalimis

¹⁴ 12 proc. = 13,6 proc. * 0,8459 + 3,5 proc. * 0,1541, kur 13,6 proc. ir 3,5 proc. – Švietimo ir mokslo ministerijai iš teminių veiksmų programų galimos skirti techninės paramos lėšos atitinkamai pagal 85 ir 86 investicijų kodą (žr. 2.2.2 ir 2.2.3 vertinimo ataskaitos dalis), 0,8459 ir 0,1541 – techninės paramos lėšų, skiriamų atitinkamai pagal 85 ir 86 investicijų kodą, lyginamoji dalis (žr. 3 lentelę).

techninės paramos lėšų skyrimas iš kelių veiksmų programų lėšų sąlygotų didesnes techninės paramos lėšų administravimo darbo sąnaudas, esant galimybei, turėtų būti siekiama Švietimo ir mokslo ministerijai visą techninę paramą skirti tik iš vienos horizontalios Techninės paramos veiksmų programos lėšų.

III. PARAMOS SCHEMA PROFESINIO MOKYMO PROGRAMOMS FINANSUOTI

3.1. Paramos schemos apžvalga

Paramos schemos tikslas – profesinio mokymo programų (1–3 metų trukmės) finansavimas, tam panaudojant ESF lėšas. Finansavimas skiriamas tik profesiniam mokymui. Tuo atveju, jei profesinio mokymo įstaiga vykdytų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, jos būtų finansuojamos iš valstybės biudžeto taikant Bendrojo lavinimo mokyklų moksleivio krepšelio lėšų skyrimo metodiką. Iš ESF lėšų būtų finansuojamos visos einamosios su profesiniu mokymu susijusios išlaidos. Preliminariais vertinimais, vienerių metų sąmata 25 mokinių grupei (tinkamų išlaidų suma) sudarytų iki 240 000 Lt.

Atrenkant mokymo programas, finansuojamas ESF, pagrindinis dėmesys būtų skiriamas šiems aspektams:

- didelis profesijos poreikis darbo rinkoje (atsižvelgiant į darbo rinkos plėtros tendencijas); ir
- profesinio mokymo įstaigos gebėjimai suteikti aukštos kokybės profesinio mokymo paslaugas.

Pagal paramos schemą būtų finansuojamos modulinės profesinio mokymo programos. Pereinamuoju laikotarpiu (iki bus parengti moduliai, t. y. dar šiais metais, pradedant 2007 m. rugsėjo mėn.) galėtų būti pilotiškai finansuojamos BPD įgyvendinimo metu parengtos ir jau akredituotos, darbo rinkos poreikius atitinkančios profesinio mokymo programos. Profesinio mokymo įstaiga, vykdanči ESF finansuojamą pagrindinio profesinio mokymo programą, įsipareigotų per pirmuosius mokslo metus moduliarizuoti vykdomą programą.

3.2. Remiamų mokymo programų nustatymas

Sprendimą dėl ESF remiamų mokymo programų priima Švietimo ir mokslo ministras, atsižvelgdamas į Lietuvos profesinio mokymo tarybos pateiktas rekomendacijas.

Profesinio mokymo programoms, remiamoms ESF, kitas valstybės biudžeto finansavimas neskiriamas.

3.3. Galimi pareiškėjai

Paraiškas galėtų teikti visos profesinio mokymo įstaigos, turinčios teisę vykdyti mokymo programas, kurios konkrečiais metais Švietimo ir mokslo ministerijos būtų nominuotos kaip remiamos ESF, bei atitikusios papildomus kokybės reikalavimus (jei tokie reikalavimai būtų keliami) (žr. 7 lentelę).

7 lentelė

Reikalavimai pareiškėjams:

Profesinio mokymo įstaiga turi turėti teisę (galiojančią licenziją) vykdyti atitinkamą profesinio mokymo programą.

Papildomi kokybės reikalavimai, keliami profesinio mokymo įstaigai, vykdančiai ESF finansuojamas profesinio mokymo programas, ir profesinio mokymo programai*:

- Modernizuota profesinio mokymo įstaigos mokymo bazė
- Kvalifikaciją kėlę dėstytojai
- Atnaujinta profesinio mokymo programa
- Profesinio mokymo įstaigos įsipareigojimas modularizuoti mokymo programą per pirmuosius programos vykdymo mokslo metus

* PASTABA. Profesinio mokymo įstaigos pasirengimas vykdyti atitinkamas profesinio mokymo programas yra vertinamas licenzijos vykdyti pagrindinio profesinio mokymo programą išdavimo metu, nustatyti objektyvius papildomus kokybės kriterijus bei juos įvertinti galėtų būti pakankamai sudėtinga.

3.4. Projekto ciklas

1. Nustatomi tais metais iš ESF remiami mokymo moduliai ir patvirtinami standartizuoti maksimalūs tinkamų finansuoti išlaidų kategorijų įkainiai (*sausis–vasaris*).
2. Profesinio mokymo įstaiga Profesinio mokymo metodikos centrui teikia profesinio mokymo programą ir kitus Švietimo ir mokslo ministerijos nustatytus dokumentus, Profesinio mokymo metodikos centras įvertina profesinio mokymo įstaigos atitiktį papildomiems ESF finansuojamų profesinio mokymo programų reikalavimams (*vasaris – kovas*). Ekspertizės išlaidos dėl atitikimo papildomiems reikalavimams galėtų būti finansuojamos pagal atskirą ESF projektą (projekto vykdytojas – Profesinio mokymo metodikos centras)¹⁵.
3. Profesinio mokymo metodikos centrui įvertinus ir akreditavus profesinio mokymo programą, profesinio mokymo įstaiga ESFA teikia standartizuotą paraišką bei projekto biudžetą (užpildytą atsižvelgiant į nustatytus standartinius maksimalius įkainius) (*balandis*).

¹⁵ Šis projekto ciklo etapas būtų vykdomas tik tuo atveju, jeigu ESF finansuojamoms profesinio mokymo programoms būtų nustatyti papildomi kokybės reikalavimai.

4. Paraiškai atitikus nustatytiems reikalavimams (ESFA pagrindu tikrintų projekto biudžeto atitikimą Švietimo ir mokslo ministerijos nustatytiems maksimaliems išlaidų kategorijų įkainiams), priimamas sprendimas dėl projekto finansavimo (*gegužė*). Iš esmės būtų finansuojamos visos akredituotos, konkrečius modulius ir jų keliamus reikalavimus pilnai atitinkančios, profesinio mokymo programos.

5. Atsižvelgiant į faktinį mokinių priėmimą, nuo einamųjų metų rugsėjo 1 d. profesinio mokymo įstaigai priskiriamos ESF ir bendrojo finansavimo lėšos.

6. Profesinio mokymo įstaiga įgyvendina ESF bendrai finansuojamą (1–3 metų) mokymo programą.

3.5. Tinkamos išlaidos

Siūlomos tinkamų išlaidų kategorijos pateikiamos 8 lentelėje.

8 lentelė

Eil. Nr.	Išlaidų kategorija	Pastabos
1.	TIESIOGINĖS PROJEKTO IŠLAIDOS	
1.1.	Darbo užmokestis mokytojams ir profesijos mokytojams	Darbo užmokestis už pedagogines valandas pagal profesinio mokymo programos planą (tarp jų darbo užmokestis už pasiruošimą pamokoms, neformaliojo ugdymo valandas ir kitus papildomus darbus). Projekto (atitinkamos ESF finansuojamos profesinio mokymo programos) darbo užmokesčio fondas priklausytų nuo profesinio mokymo programos trukmės ir pedagogų valandinio įkainio. Siekiant užtikrinti pakankamą aukštos kvalifikacijos pedagogų motyvaciją dalyvauti ESF finansuojamose mokymo programose, šioms programoms galėtų būti nustatytas aukštesnis maksimalus leistinas valandinis įkainis nei valstybės biudžeto finansuojamose programose (pvz. iki 26 Lt/val.). Į darbo užmokesčio sąnaudas taip pat įtraukiamos darbdavio mokamos socialinio draudimo įmokos bei įmokos į Garantinį fondą ir visos kitos su darbo santykiais susijusios išlaidos
1.2.	Lėšos profesinei techninei literatūrai, profesijos vadovėliams ir techninėms vaizdumo priemonėms (išskyrus ilgalaikio turto įsigijimą).	Siekiant užtikrinti aukštą mokymo proceso kokybę, šiai išlaidų kategorijai ESF finansuojamų projektų atveju galėtų būti nustatytas aukštesnis limitas nei iš valstybės biudžeto finansuojamoms profesinio mokymo programoms (pvz. profesinei techninei literatūrai ir profesijos vadovėliams bei techninėms vaizdumo priemonėms vienam mokiniui per metus galėtų būti skiriama iki 70 Lt)
1.3.	Lėšos praktiniam mokymui.	Lėšos medžiagoms ir įrankiams (išskyrus ilgalaikį turta), sunaudojamiems praktinio mokymo metu, įsigyti.

		Lėšos praktiniam mokymui priklausytų nuo profesinio mokymo programos sudėtingumo bei imlumo sunaudojamoms medžiagoms ir įrankiams. Siekiant užtikrinti aukštą mokymo proceso kokybę bei atsižvelgiant į profesinio mokymo programų specifiką, šiai išlaidų kategorijai ESF finansuojamų projektų atveju galėtų būti skirta iki 870 Lt vienam mokiniui per metus ¹⁶ .
1.4.	Stipendijos	Pagal ESF projektus finansuojamoms profesinio mokymo programoms nustatius aukštesnes stipendijas (nei nustatyta iš valstybės biudžeto finansuojamoms programoms Stipendijos mokėjimo ir materialinės paramos skyrimo mokiniui, kuris mokosi pagal pirminio profesinio mokymo programas, ir aukštesniųjų studijų studentui tvarkos apraše, patvirtintame 2005 m. rugpjūčio 10 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 876), tai padėtų sumažinti mokinių "iškritimo" riziką bei padėtų formuoti darbo rinkoje paklausių specialybių paklausą tarp besirenkančių profesiją.
1.5.	Lėšos mitybai	Lėšos mitybai specialiųjų poreikių mokiniams teisės aktų nustatyta tvarka.
2.	NETIESIOGINĖS PROJEKTO IŠLAIDOS	Iki 20 proc. nuo visų tinkamų tiesioginių išlaidų (reglamento Nr. 1081/2006 11 (3) (b) punktas ir nacionalinės išlaidų tinkamumo taisyklės). Kaip netiesioginės išlaidos galėtų būti finansuojamos mokymo programos rengimo ir atnaujinimo, projekto administravimo, pedagoginės psichologinės pagalbos, bibliotekos darbuotojų darbo užmokestis, ūkio išlaidos (lėšos pastatų eksploatacijai, komunalinėms ir kitoms ūkio išlaidoms) ir kitos su projekto veiklomis susijusios išlaidos, kurių atveju būtų sudėtinga priskirti tikslią išlaidų dalį konkrečiai projekto veiklai ir kurios galėtų būti sąlyginai laisvai ¹⁷ disponuojamos projekto vykdytojo (<i>ir didintų profesinio mokymo įstaigų motyvaciją dalyvauti ESF finansuojamuose projektuose</i>).

¹⁶ Suma nurodyta atsižvelgiant į VšĮ Kauno statybininkų rengimo centras atliktus apskaičiavimus dėl suvirintojo (III pakopos) mokymo programos poreikio medžiagoms bei darbo įrankiams vienam mokiniui per metus. Siekiant užtikrinti efektyvų paramos lėšų panaudojimą, lėšų praktiniam mokymui maksimalūs įkainiai turėtų būti nustatyti kiekvienai atitinkamais metais ESF remiamai profesinio mokymo programai atskirai, atsižvelgiant į tokios programos imlumą sunaudojamoms medžiagoms ir įrankiams.

¹⁷ Žr. ataskaitos 3.6 dalį, susijusią su netiesioginių projekto išlaidų pagrindimu.

3.6. Paramos lėšų išmokėjimas

Projekto biudžetas sudaromas standartinių maksimalių kaštų pagrindu. Atsižvelgiant į tai, mokėjimo prašymo forma būtų supaprastinta ir adaptuota tokiems kaštams.

Išmokant paramos lėšas, galėtų būti taikomas kompensavimo su avanso mokėjimu būdas, avansas galėtų sudaryti iki 1/3 pirmiesiems mokslo metams skiriamos paramos sumos.

Projekto vykdytojas *kas mėnesį* ESFA teikia mokėjimo prašymą, kuriame nurodo patirtas išlaidas ir prideda standartinius pagrindžiančius dokumentus (nurodomas mokymo ir pasirengimo mokymui valandų skaičius, dalyvavusių mokinių skaičius, išmokėtų stipendijų skaičius ir t.t.). Nestandartinių išlaidų atveju (pvz. mokymo medžiagų įsigijimo ir kitos panašios išlaidos), projekto vykdytojas kartu su mokėjimo prašymu ESFA teikia pagal išlaidų kategorijas standartizuotas išlaidų suvestines. ESFA *per 30 kalendorinių dienų* patikrinus mokėjimo prašymą (standartizavus tiesiogines išlaidas mokėjimo prašymo nagrinėjimo terminas labai sutrumpės), projekto vykdytojui išmokamos paramos lėšos. Netiesioginės išlaidos projekto vykdytojui būtų išmokamos kaip procentas nuo nustatytų tinkamų finansuoti tiesioginių išlaidų (netiesioginių išlaidų procentas bus nustatytas paramos sutartyje). Projekto vykdytojas privalo bendrais bruožais paaiškinti, kokias netiesiogines išlaidas jis patiria, tačiau pats jų pagrįstumas būtų tikrinamas tik patikrų vietoje metu.

Tiesioginėms išlaidoms tarpiniuose mokėjimo prašymuose taikant atrankinį patikrinimą, nuosekliau išlaidas įrodantys ir pagrindžiantys dokumentai būtų tikrinami patikrų vietoje metu.

3.7. Projektų priežiūra ir kontrolė

ESFA atlieka patvirtintų projektų priežiūrą ir kontrolę, kiek tai susiję su tinkamu paramos lėšų panaudojimu (išlaidų atitikimu patvirtintam projekto biudžetui, tinkamas išlaidas pagrindžiančių ir įrodančių dokumentų saugojimas).

Profesinio mokymo metodikos centras atlieka mokymo proceso kokybės priežiūrą. Profesinio mokymo metodikos centro vykdomame ESF projekte būtų numatyta prievolė inspektuoti pagal šią schemą finansuojamas mokymo programas, jas teikiančias įstaigas¹⁸.

Aptikus tyčinį pažeidimą, susiję profesijos mokytojai, praktikos koordinatoriai ar vadovai ir kiti susiję asmenys netenka teisės 5 metus dalyvauti paramos schemeje.

¹⁸ Tokia papildoma projekto priežiūra ir kontrolė būtų vykdoma tik tuo atveju, jeigu ESF finansuojamoms profesinio mokymo programoms būtų nustatyti papildomi kokybės reikalavimai

Pasiūlymai dėl projektų, įgyvendinamų planavimo (ilgalaikio finansavimo) būdu, ciklo

1. Projektų planavimas

1.1. Numatomų finansuoti projektų sąrašo sudarymas.

Sudaromas preliminarus numatomų finansuoti projektų, įgyvendinančių politiką ministerijos kompetencijos srityje, sąrašas, kuriame nurodomos šiems projektams įgyvendinti planuojamos skirti lėšos bei planuojamas projektų įgyvendinimo laikas. Atitinkamai galime išskirti du esminius, glaudžiai susijusius tokio sąrašo aspektus: *turinį* (kokie projektai ir kodėl jame yra) ir *papildomas* jam keliamus *reikalavimus*.

Turinio prasme, projektai į sąrašą būtų įtraukiami remiantis dabar rengiamomis Nacionalinėmis programomis ar kitais ministerijos strateginiais dokumentais. Ministerijos nuožiūra, toks sąrašas gali būti daugiau ar mažiau aktyviai svarstomas su socialiniais ekonominiais ir kitais partneriais.

Tuo atveju, jei projektai yra susiję su kelių tarpinių institucijų kompetencija, rengiami numatomų finansuoti projektų sąrašai (atitinkamos jų dalys) turi būti suderinti su tokiomis institucijomis (tarpinstituciniai klausimai galėtų būti derinami įtraukiant atitinkamų institucijų atstovus į nacionalinių programų valdymo komitetus, žr. šios ataskaitos 1.2 dalį).

Be to, numatomų finansuoti projektų sąrašui sudaryti (projektų idėjoms atrinkti) ministerija gali vykdyti projektų idėjų apklausą (paraiškose būtų prašoma pateikti ir pagrįsti projekto idėją (tikslus), trumpai pristatyti planuojamą projekto įgyvendinimo eigą bei nurodyti projektui įgyvendinti reikalingus finansinius išteklius) ar taikyti kitas konkurso elementų turinčias projektų srauto generavimo formas.

1.2. Projektų parengtumo įgyvendinimui užtikrinimas.

Be turinio, esminis šiam sąrašui keliamas *papildomas reikalavimas* yra realistiškas numatomų projekto įgyvendinimo planavimas. Nustatant numatomų finansuoti projektų sąrašą didžiausias dėmesys (ir detalumas) turėtų būti skiriamas artimiausiu metu (pvz. per ateinančius trejus metus) numatomiems įgyvendinti projektams (vėliau planuojamų įgyvendinti projektų (arba numatomų finansuoti veiklų/veiklų tipų) sąrašas galėtų būti tik indikatyvus). Be to, projektams planuojamas skirti finansavimas ir planuojami projektų įgyvendinimo laikotarpiai turi atitikti numatomą ES lėšų įsisavinimo spartą (žr. šios ataskaitos 1.2 dalį).

Tuo tikslu rekomenduojama planuoti numatomų lėšų išmokėjimų (kaip įprasta formuojant valstybės biudžetą), o ne numatomų prisiimti įsipareigojimų pagrindu (t.y., planas ne kiek kuriais metais kuriam projektui bus skirta, o kiek jis patirs išlaidų). Rengiant numatomų finansuoti projektų sąrašus (ypatingai nustatant per ateinančius trejus metus planuojamus (pradėti) įgyvendinti projektus) turi būti įvertinamas projektų parengtumas įgyvendinimui; prireikus, projektai turi būti skaidomi į kelis (techninių dokumentų parengimo ir pagrindinių veiklų įgyvendinimo) etapus (žr. šios ataskaitos 1.3 dalį, susijusią su projektų atranka planavimo būdu).

Numatomų finansuoti projektų sąrašas, atsižvelgiant į priimamus sprendimus skirti paramą, projektų įgyvendinimo eigą, taip pat atsižvelgiant į pasirengimo projektų įgyvendinimui rezultatus, turėtų būti nuolat atnaujinamas.

Siekiant užtikrinti tinkamą pasiruošimą projektų įgyvendinimui, apie numatomų finansuoti projektų sąrašą informuojami numatomi projekto vykdytojai.

2. Paramos projektams skyrimas

2.1. Kvietimas teikti paraiškas. Remdamasi numatomų finansuoti projektų sąrašu, tarpinė institucija kasmet rengia projektų, dėl kurių finansavimo atitinkamais metais bus kviečiama pateikti paraiškas, metinius planus, kuriuose nurodomi paraiškų pateikimo terminai. Apie tokį metinį planą informuojamas numatomas projekto vykdytojas, kurio prašoma per nustatytą terminą įgyvendinančiajai institucijai pateikti projekto paraišką.

2.2. Paraiškos rengimas ir teikimas, paraiškos derinimas. Numatomas projekto vykdytojas rengia ir kvietime teikti paraišką nurodytais terminais teikia projekto paraišką įgyvendinančiajai institucijai. Svarbu atkreipti dėmesį, jog paraiškoje turėtų būti akcentuojami ne projekto idėjos svarbos ar atitikimo politikai ir strategijai (visa tai bus iš principo įvertinta projektą traukiant į numatomų finansuoti projektų sąrašą), o projekto įgyvendinimo aspektai (veiklų apimtis ir planas, galimybių studija ir pan.).

Prireikus, rengdamas projekto paraišką numatomas projekto vykdytojas konsultuotųsi su įgyvendinančiaja institucija ir ministerija. Ministerija (arba atitinkamos ekspertinės institucijos) paraiškos rengėją konsultuotų dėl projekto turinio (dėl rengiamo projekto atitikimo ministerijos strateginiams veiklos planų tikslams ir programoms bei nacionalinių programų tikslams), įgyvendinančioji institucija – dėl išlaidų tinkamumo bei projekto įgyvendinimui (administravimui) keliamų reikalavimų. Tarpinė institucija ir įgyvendinančioji institucija numatomus projektų vykdytojus galėtų konsultuoti ne tik paraiškų rengimo metu, bet ir pirmojo projekto etapo (techninių dokumentų rengimo) metu.

Pateiktų paraiškų vertinimą atliktų tarpinė institucija ir/arba ekspertinės institucijos (projekto turinio vertinimas) bei įgyvendinančioji institucija (išlaidų tinkamumas, projekto parengtumas įgyvendinti ir t.t.). Pateiktas projektas (paraiška) gali būti

koreguojamas (atsižvelgiant į tarpinės institucijos ir įgyvendinančios institucijos pateiktas pastabas). Pasiekus susitarimą dėl projekto turinio atitikties paramos teikimo prioritetams (tarpinė institucija) bei įgyvendinančiajai institucijai pateikus išvadą dėl projekte ir paraiškoje numatytų išlaidų atitikimo finansavimo reikalavimams, tarpinė institucija priima sprendimą dėl paramos projektui skyrimo.

2.3. Sprendimo dėl paramos skyrimo priėmimas ir paramos sutarties sudarymas. Priėmusi sprendimą dėl paramos skyrimo, tarpinė institucija apie tai informuoja įgyvendinančiąją instituciją ir paramos gavėją bei paveda įgyvendinančiajai institucijai parengti ir su paramos gavėju pasirašyti projekto įgyvendinimo (paramos) sutartį (žr. šios ataskaitos 1.3 dalį, susijusią su paramos sutarčių sudarymu).

3. Projektų įgyvendinimas

Pasirašius projekto įgyvendinimo (paramos) sutartį projekto vykdytojas įgyvendina projektą ir nustatytu periodiškumu įgyvendinančiajai institucijai teikia mokėjimo prašymus bei informaciją apie projekto įgyvendinimo eigą. Visi su projekto įgyvendinimu ir administravimu susiję klausimai sprendžiami projekto vykdytojo ir įgyvendinančiosios institucijos, išskyrus tuos atvejus, kuomet projektas reikšmingai nukrypsta nuo jo įgyvendinimo plano bei planuotų pasiekti rezultatų ir tokie nukrypimai gali įtakoti tolesnio projekto įgyvendinimo tikslingumą. Apie tokius atvejus įgyvendinančioji institucija informuoja tarpinę instituciją ir sprendimą dėl tolesnio projekto įgyvendinimo priima tarpinė institucija. Prireikus, projekto įgyvendinimo priežiūrai (projektų turiniui įvertinti) pritraukiamos ekspertinės institucijos (žr. šios ataskaitos 1.3 dalį).

Viešosios politikos ir
vadybos institutas
Lukiškių g. 5-303
LT-01108 Vilnius
Tel. +370 5 2620338
Faks. +370 5 2625410
info@vpvi.lt
www.vpvi.lt

